

HANGYA

Szövetkezeteink autonómiája.

A fogyasztási és értékesítő szövetkezetek jövőjét, egyenesen megmaradását érdeklő kérdéssel akarunk foglalkozni a fenti cím alatt.

Időszerűvé tette ezt a romániai szövetkezeti élet kialakulásában a kérdés felvetése az ottani hírlapokban, közvéleményben és törvényhozó testületekben. Nálunk, a mi szövetkezeteink körében a kérdés 20 éve nem aktuális, vagyis, amióta szövetkezeteink megalakultak, mivel akkor mindjárt a törvényhozás, valamint a szövetkezeti ügy barátjai egyhangulag az önállóság mellett döntöttek és az állam minden beavatkozása nélkül alakultak és erősödtek meg szövetkezeteink.

Olyanforma helyzetbe jutottunk, mint a postatakarékpénztárak. Ezek szükségessége, sőt a kereskedelmi forgalomban nélkülözhetetlensége létezésük óta nem volt vitás. A román királyságban azonban a postatakarékpénztár ismeretlen volt. Egyelőre — reméljük, csak egyelőre — nem vették át a Kárpátokon túl ezt az intézményünket, hanem nálunk megszüntették. Hogy miféle következményekkel járt és jár, átmenetileg a postatakarékpénztár hiánya, arról nem szükséges beszélni.

Bizonyosan meg volt ennek a maga legyőzhetetlen akadálya, mert különben más megoldást gondoltak volna ki az állam vezetői, kik telve vannak a megnagyobbodott állam minden irányu kiépítésének és consolidálásának vágyától.

A mi szövetkezeteinknél azonban ilyen legyőzhetetlen akadálya fennmaradásuknak nincs mivel Romániában is vannak fogyasztási szövetkezetek, habár más alapon és részben más szervezettel.

Azt akarjuk kimutatni, hogy a mi Romániában helyes és jó lehet a fogyasztási szövetkezetekre, az a volt magyar területen lehetetlen és végzetes hatása.

A tudomásunk szerint legtekintélyesebb szövetkezeti hírlap a Bukarestiben megjelenő Cooperatia Oraseneasca, legközelebb megjelent két számában az állami beavatkozás, ellenőrzés és felügyelet mellett sorakoztatja fel érveit, melyek mindazon alapon állanak, hogy a szövetkezeti vezető férfiakban Romániában nagy a hiány, a nagyközönség teljesen érzékellen a szövetkezeti kereskedelemmel szemben és a visszaélesek a meglévő szövetkezetekben oly gyakoriak és folytonosak, hogy a kifogástalan vezetés kivételt képez. Ezen utolsó tény megállapítás igazolva van az által is, hogy ugyan ezen folyóirat, állandó rovatot nyitott u. n. fekete listát a bíróságok által elítélt szövetkezeti igazgatók és tisztviselők kipellengézésére.

Ezekből a tényekből a hivatkozott folyóirat, mint valóságot, azon következtetést állítja elének, mely szerint nem úgy, mint a nyugati államokban, ahol a kis emberek maguk, állami támogatás nélkül teremtek és fejlesztették ki szövetkezeteiket, a régi királyságban az állam kell megalkossa, az állam kell vezesse folytonos és állandó beavatkozásaival azokat. Az állam adja a hitelt, adja az árut, adja a vezetőket. Utóbbiakat nem kizárólag, de a főbb átlásokban. Annyira átvannak hatva ennek a gondolatnak helyességéről egyesek, hogy egy szövetkezet igen előkelő állású igazgatóját, ki nagy selyemvásárlásba bonyolódott bele, — valószínűleg nem a falusi szövetkezetek felruházása céljából, — a kormány padjairól védelemben részesítettek, kiadván a jelszót: mindenkinek bárminő állásban legyen, kötelessége a szövetkezetek szervezése és az abban való részvétel, mivel ez nemzeti kérdés.

Legyen minden így Romániában — de kétségtelen, mindez másként van Erdélyben, az itteni szövetkezetekkel. Itt multira visszatekintő szövetkezetek, az autonómia alapján fejlődtek és erősödtek, mivel a népben magában megvan az a műveltségi és vagyoni képesség, amely elengedhetetlen feltétele a szövetkezeti kereskedésnek, — itt állami beavatkozás nem, hogy nem szükséges, de éppen végét vetné szövetkezeteink fennmaradásának.

A meglévőre, ami jónak bizonyult, nem lehet olyan törvényeket alkalmazni, melyek azért szükségesek, hogy a hiányzó, önzellen gondolkodású vezetőket és a hiányzó szövetkezeti kedvet és szükségét a nép széles rétegeiben megteremtsék. Egy előrehaladottabb és magasabb fejlettségű kereskedelmi vállalatra nem lehet ráhuzni a még kezdeti stádiumban lévő intézmény szabályait, mint a megnőtt emberre a gyermek ruhát.

Lesz alkalmunk még további indokokat is felhozni itteni szövetkezeteink autonómiája mellett és csak arra kívánunk most még rámutatni, hogy egészen téves a szövetkezeteket, mint nemzetesítő intézményeket kezelni többnyelvű államban, mindjárt a nyelvi és szokásbeli különbségek miatt, melyeket kereskedelmi vállalatokban nivellálni veszedelmes törekvés,

Ellenben többször hangoztattuk már e helyen, hogy nincs akadálya az autonómia mellett sem az állami felügyeletnek, mi eddig is volt és a mivel, ha a változott viszonyok között a főhatalom nincs megelégedve, — változtathat anélkül, hogy a szövetkezetek önállóságát sértendné.

Minden E. G. E. tag szerezzen egy új tagot az E. G. E.-nek.

Szövetkezeti fekete lista.

A bukarestii „Cooperatia Oraseneasca“ egy igen terjedelmes és tartalmas folyóirata a városi szövetkezeti ügynek és általában a szövetkezeti propaganda organuma külön rovatot nyitott azon szövetkezeti vezetők, igazgatósági tagok, tanácsosok és szövetkezeti tisztviselők kipellengézésére, akiket a bíróságok a szövetkezeti ellenében elkövetett különböző büntetendő cselekmények miatt elítéltek.

Az első közlemény megjelenése után azt hittük, hogy folytatása meg fog akadni és a szövetkezeti fekete lista csak nagy időközben kap a szövetkezeti vezetők közül egy-egy kivételt képező elítéltet. Ebben a feltevésben eddig azonban kellemetlenül csalódtunk, mivel a rovat azóta is tartja magát és meg van a szomorú listája minden számnak.

Ha visszagondolunk a Hangya szövetkezetek multjára, megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy azok körében ilyen erős eszközök alkalmazására soha sem volt szükség és a több ezernyi Hangya szövetkezeteknek nem volt soha fekete listája. Voltak nálunk is üzletvezetők és más szövetkezeti tisztviselők, kik kilépesük idején tartoztak a boltoknak, de büntetendő cselekmény a szövetkezeti vagyona ellen alig fordult elő.

Az itteni és ottani tényeknek szembe állítása mutatja, hogy roppant különbségek vannak az itteni régi szövetkezetek és az ottaniak között, főként abban a tekintetben, hogy ottan a legerősebb eszközöktől sem riadva vissza; még csak ezután kell megteremteni az emberek felfogásában és akaratában a szövetkezeti eszmének megismerését és szeretetét.

Hangya kirendeltség Aradon.

Szövetkezeteink fejlődésének, áru ellátásuk megkönnyítésének egyik feltétele, hogy a Hangya központtal, illetve annak kirendeltségeivel és raktáraival minnél könnyebben érintkezessenek és a központi szervhez minél hőzelebb fekdjenek. Így a központ is sokkal inkább képes a szövetkezetek működését figyelemmel kísérni, hibáikat vagy gyöngéiket közelség előnyeinel fogva észrevenni és adott esetben sürgős támogatást nyújtani.

Egy kirendeltség létesítése azonban épen a berendezkedések és új munkaerők stb. alkalmazása miatt a mai nehéz áruforgalmi, gazdasági és pénzügyi helyzetben sokoldalú nehézségbe ütközik és nagyarányú költségbe is kerül, tehát erősen megfontolandó és nehezen megvalósítható feladat.

A bánási és aradmegyei szövetkezetek, mint amelyek a központtól igen távol fekszenek és az elszakadás óta épen fekvésük miatt központi támogatásban nem igen részesülhettek, nagy szükségét érezték egy kirendeltség felállításának annyira, hogy ez mintegy tovább elengedhetetlen volt. A kirendeltség felállításának nagy nehézségeit azonban sikerült leküz-

denünk és Aradon a Hangya kirendeltség már meg is kezdetle működését.

A központ szervezési programjában benne foglaltatik raktárak és kirendeltségek létesítése, néhány olyan központi fekvésű helyen, ahol a szövetkezetek tömegesebb fekvése és a központ távolsága ezek felállítását indokoltá teszi.

A Hangya ezekkel a szükségszerűségekkel állandóan számol, de számol a lehetőségekkel és a felállítás sok szempontu időszertüségével és miután egy program szerkesztésétől a gyakorlatban történő kivétel az ut igen hosszú, göröngyös és küzdelmes bizony ez nem történhetik meg olyan gyors tempóval, mint ahogy ezt egyes szövetkezeteink vélik, vagy óhajják.

Tervszerű és Hangya alaposságu munkával azonban idejében el fogunk érkezeni mindenüvé, ahol szövetkezeti hálózatunk egységes szerkezete és ennek további kiépítése megkívánja az új központi szervnek a felállítását. Fáradhatatlanoknak és kitartó türelmüeknek fogunk mutatkozni és bizonyulni minden akadály elhárításában, mely tervszerű munkánk elé a viszonyok ezidőszertü nehézségei és rendkívülisége miatt naponként új és új formákban gördül.

Az aradi kirendeltség a szövetkezeti élet és munka egy újabb bástyája, egy újabb erősségünk, fejlődő képességünknek bizonyosága, egy fontos lépés teljes programmunk tervszerű megvalósítása felé.

A központ közleményei.

Áruosztályunk értesíti a szövetkezeteket, hogy nagyenyedi raktárunkba a következő áruk érkeztek:

Fűszer és gyarmataruk:

Bors, egész és törött, fahéj, egész és törött, rizs, vanília, tea, szegedi rózsapaprika, cukorkák, asztalosenyv, rizs és buzakeményítő, salálcali, szalamiák, álványpapír, csomagoló-papír és papírzsákok, valamint elsőrendű mosó és különféle mosdó szappanok.

Kefeárak:

Lókefe, fénysítő és sárkefe, nyeles és kézi surlókefe, továbbá cirokseprű.

Rövid és vegyes áruk:

Női, férfi és gyermek harisnyák, kalodont, palatábla, írónok, pipák, női és férfi gombok, női, férfi és gyermek cipők, férfi színes, fehér vászon és zefir ingek, puha és kemény gallérok, zsebkések, evőeszközök, konyhakések, cigarettapapírok és hüvelyek, cigarettaszopókák stb.

Üveg és porcellán áruk:

Vizes és borosüvegek, kancsók, különböző minőségű vizes, boros és likőrös poharak, likőrös és vizes szervicek, fehér porcellán tálak és tányérok, leveses, sültés és főzelékes tányérok, ebédlő szervicek, 6 és 12 személyes készletek, teás és kávék készletek, különböző háztartási dolgok, valamint különböző méretű táblaüvegek.

Vasárak:

Kaszák, kaszakövek, kaszakarikák, kaszáverő szerszámok, kaszakövek, sarlók, sajtolt ekefejek és eke-alkatrészek, váltóékek és alkatrészek, kapák, ásók, lapátok, fejszék, láncok, öntött bográcsok, öntött vastüzhelyek és tüzhely

lapok, különféle bádogárak, zománcozott főzőedények, ajtózárok, szénvasalók, kézlámpák, marha szájkosarak, sodronyszegek, talp és sarokszékek, asztalos gyaluk, különféle reszelők és különféle lakatok.

Vegyí és festékárak:

Padlólack, copállack, vaslack, kocsilack, terpentinelack, spirituslack, továbbá lombzöld, hegyikréta, pompeji vörös, minium, kropprózsa, cinóber világos és sötét, ocker sárga, angyalvörösfüst barna és őz barna, valamint cipőcrém, ecet, ecetszesz 80 % os, fénymáz, fűtőfestő, kékítőpapír, cipész szurok, smirglipapír, vaspór, ablaktapasz.

Italárak:

Garantált szilvórium, seprőpálinka, borovicska, cognac, továbbá rum 40, 60, 70 % os. finomszesz 96 % os és ó bor.

Utban vannak *kötél, kefe és ecsetárak* is.

Már jelenleg abban a helyzetben vagyunk, hogy szövetkezeteinknek a fenti áruk iránti rendelését el tudjuk intézni, minél fogva kérjük szövetkezeteinket, hogy megrendeléseiket a fenti árakra vonatkozólag küldjék be mielőbb központunkhoz. Az elszállítás iránt ezidőszertü haladéktalanul gondoskodni fogunk úgy, hogy a szövetkezetek épp oly rövid idő alatt megkapják az árukat, mint a normális időkben, mert az árut a szövetkezeteknek saját vasúti állomásukra darab áruként adjuk fel.

Befőttes, izes és ugorkásüvegekre szövetkezeteink tegyék meg előjegyzéseiket szükségleteikhez mérten. E cikkekből nagyobb mennyiségű árut várunk a központba. Nagyváradra a kirendeltséget illető szállítmány már megérkezett.

A kivetett adók helyességének megállapításához szükséges adatok. A 40 % os bonok beváltása alkalmával a kifizetett összegből a hátralékban volt állami adók, illetékek és egyéb köztartozásokat levonták. Nem egy szövetkezetnek ez alkalommal jutott csak tudomására, hogy mily nagy összegű adóval terhelték meg. A levont adók helyességének megállapítása és az esetleges jogorvoslat megitélé végett több szövetkezet központunkhoz fordult, de az adatok oly hiányos közlésével, hogy innen a felülvizsgálat lehetetlen volt.

Ennélfogva és arra való figyelemmel, hogy a kellő felülvizsgálatot foganatosíthassuk és szükség esetén már a megfelelő jogorvoslat iránt is intézkedhessünk, felhívjuk szövetkezeteinket, hogy minden hasonló esetben a pénzügyigazgatóság vonatkozó határozatát, a pénzügyigazgatóság, vagy a községi közvegektől beszerzendő kivetési adatokat, esetleg a kivetési lajstrom adatait, valamint az adóív késbesítésének idejét is közöljék.

Fontos figyelmeztetés. Várady József ellenőrünk fényképpel ellátott személyazonosságát igazoló ellenőri uti könyvecskéje elveszett. Ennek folytán nehogy valaki illetéktelenül az ő nevében a szövetkezeteknél megjelenhessen és az igazoló könyvével visszaélést követhessen el, felhívjuk szövetkezeteinket, elsősorban pedig a Csik vármegyei szövetkezeteket a legnagyobb óvatosságra.

Áruelosztó szövetkezeteinket felkérjük, közöljék postafordulával, hogy van e olyan múlt évben kapott utánvételi áru szállítmányunk, melyet a címzett szövetkezet még nem váltott ki. Kérjük központunkkal közölni a szállítmány elindítási idejét a kapott átadási jegyzék alapján, a szövetkezetek nevét és az utánvételi összeget.

A pénz beszedő gócponti szövetkezetek pedig jelentsék minden hó 1-én és 15-én készpénz állományukat, közöljék továbbá a lefizető szövetkezetek névsorát nyuktájuk sorszámával. Felhívjuk figyelmüket újólá arra, hogy a nyugták másod példányait a lefizetés nagján okvetlenül küldjék be könyvelési osztályunknak.

A marosvásárhelyi áruelosztó szövetkezethez tartozó szövetkezeteket felhívjuk, hogy üres hordóikat küldjék be sürgősen a fenti elosztó szövetkezethez, mert közelebről az összes ott összegyűlt üres edényeket egy vonatonban el fogjuk hozatni.

Az aradi kirendeltség március 2-án kezdette meg működését. nyitotta meg áru-raktárát a környezetéhez tartozó szövetkezetek intenzívebb ellátása végett. Ez egyszerű tény, mely azonban szövetkezeti életünknek fontos mozzanata, külsőleg ünnepélyessé tette az Aradvármegyei Gazdák Szövetkezetének vezetősége, mely szövetkezet modern irodai és raktár helyiségében nyert otthont és elhelyezést a kirendeltség. Ez a szép eredménnyel dolgozó szövetkezet az Aradvármegyei Gazdasági Egylettel karöltve kezdettől fogva lelkesen karolta fel az aradi kirendeltség ügyét. Minden vonatkozásban egyengelte a megvalósítás útjait. Ennek buzgó tisztviselői kara vállalta egyelőre a központból kirendelt tisztviselőkkel együttesen a kirendeltség teendőinek intézését. A megnyitás alkalmából a szövetkezetnek altruista gondolkodású, tevékeny elnöke **Vásárhelyi József** nagybirtokos az összegyűlt tisztviselői kar és alkalmazottak előtt elismeréssel emlékezett meg a Hangya szövetkezeti munkásságáról s üdvözölve új otthonában a kirendeltséget. Isten áldását kérte működésére. Központunk nevében dr. **Asztalos Kálmán** íg. tag köszönte meg a meleg üdvözlőt. Megköszönte a vármegyei gazdasági egylet és a szövetkezet értékes támogatását. Hangoztatta a kirendeltség szövetkezeti jelentőségét s a két tisztviselői kart együttes, kitartó munkára kérte fel. Követendő például **Vásárhelyi József** elnök önzetlen szövetkezeti és egyesületi munkásságát állította a tisztviselői kar elé. A kirendeltség élén Longhi Mihály főnök, a „Hangya” kipróbált tisztviselője s Alföldi Pál tiszleletbeli főnök, az ottani szövetkezet agilis igazgatója állanak.

HIRDETÉSEK.

Uzon és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. év március hó 29-én d. u. 3 órakor a község házában 1920. évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. §-a értelmében meghívotnak. Ha tagok kellő számban nem jelennek meg, úgy a közgyűlés 1921. év április hó 10 lesz megtartva, mely közgyűlés tekintet nélkül a megjelentek számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920. év december 31-én a tagok száma 343, üzletrészeinek száma pedig 4862 volt. A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolt-helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Uzon, 1920. december 31-én. Az igazgatóság.

Illyefalva fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi április hó 3-án d. u. 3 órakor a község házában 1920. évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. §-a értelmében meghívotnak. Ha a tagok kellő számban nem jelennek meg, úgy a közgyűlés 1921. év április hó 10-én lesz megtartva, amely tekintet nélkül a megjelentek számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920. év december hó 31-én a tagok száma 93, üzletrészeinek száma pedig 2133 volt. A felügyelő bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolt-helyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Illyefalva, 1921. jan. 20-án. Az igazgatóság.